Jutarnji list, 27.5.2017, str. 36, A3

Evidencijski broj / Article ID: 17409915
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

NOVA KNJIGA S EKSKLUZIVNIM POVIJESNIM FOTOMATERIJALOM RUŠI K

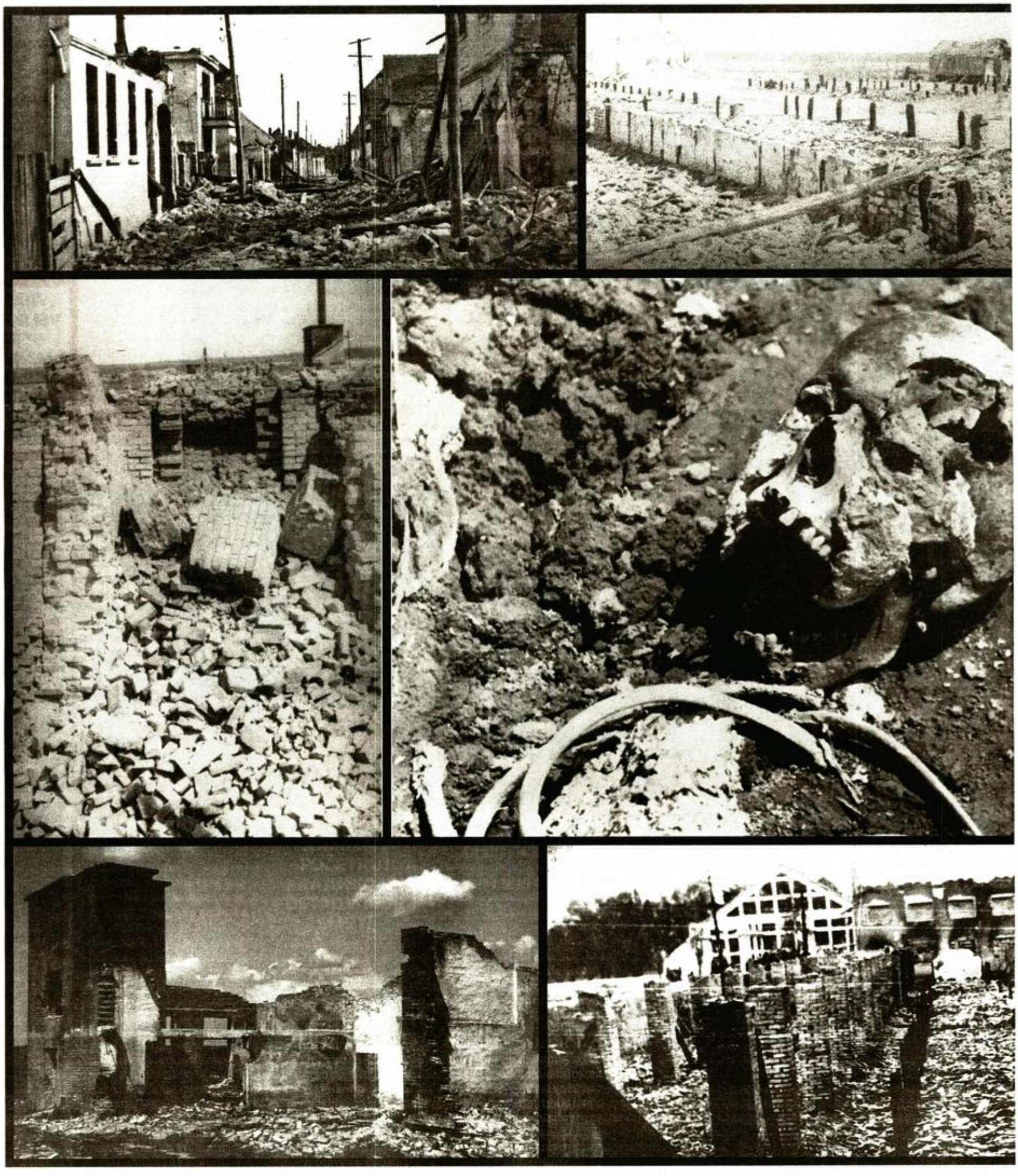

Fotografije snimljene u Jasenovcu pokazuju toliku razinu uništenja da je funkcioniranje nekog novog logora na tom prostoru zapravo nemoguće

KONAČNI DOKAZI OBMANE
U Jasenovcu poslije rata nije bilo komunističkog logora

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr

Jutarnji list, 27.5.2017, str. 53, A3

Evidencijski broj / Article ID: 17409915
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

LJUČNI MIT REVIZIONISTIČKE DESNICE

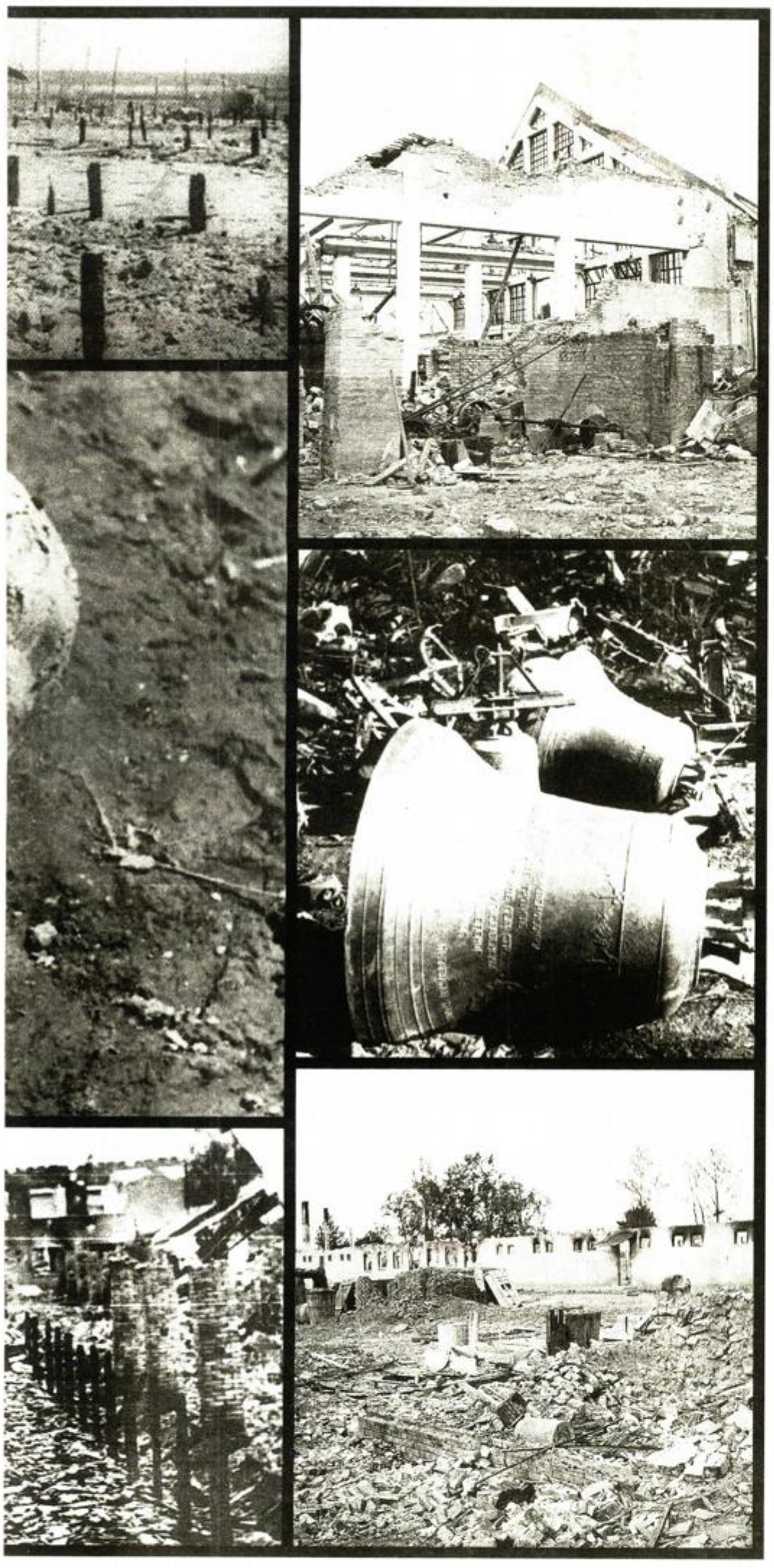

Fotomonografija autora Đorđa Mihovilovića na jednom mjestu objedinjuje 796 fotografija snimljenih na lokaciji logora Jasenovac u razdoblju od 1945. do 1947. godine koje pokazuju kako na tom prostoru nakon pada NDH nije postojao, niti mogao postojati, bilo kakav logor

PIŠE **DRAGO PILSEL**

Izlazak knjige provokativnog naziva "Jasenovac 1945. - 1947. - Fotomonografija" jasenovačkog višeg kustosa Đorđa Mihovilovića (Izdanje Javne ustanove Spomen-područje Jasenovac, 2016. koje u Hrvatskoj još nije objavljeno u medijima) dolazi u vrlo važnom povijesnom trenutku, odnosno u kontekstu još uvijek traumatične sadašnjosti opterećene groznim reinterpretacijama ratnog i poratnog vremena iz pera sve glasnijih negacionista i revizionista ustaške države i njenih učinaka. Knjiga donosi 769 fotografija velike povijesne vrijednosti o samom koncentracijskom logoru u Jasenovcu (i samom mjestu Jasenovac) te je iznimno vrijedan doprinos raskrinkavanju strahovite laži koja ukratko glasi ovako: ustaški logor u Jasenovcu nije bio logor smrti, tamo je život izgubio manji dio ljudi, uglavnom od bolesti, a pravi se genocid nad Hrvatima dogodio na tome istome mjestu u režiji komunističkih vlasti nakon svibnja 1945.!

Koliko je ova laž proširena i opaka govori podatak da ne samo što se na tu temu tiskaju knjige, pišu članci, daju intervjui u tiskanim i elektronskim medijima i drže tribine širom Hrvatske, već se snimaju i dokumentarni filmovi sa žestokim manipulacijama i podvalama (poput onog lanjskog Jakova Sedlara), a revizionizam podržava i u strukturama Katoličke crkve u Hrvatskoj jer, na primjer, katolički tjednik Glas Koncila, objavljuje feljtone, donosi intervjue i druge članke u kojima revizionisti na dugo i na široko tumače "istinu o Jasenovcu".

MUKOTRPAN RAD

Autor je pokazao i dokazao da su na tim mjestima bili nemogući uvjeti za smještaj i osiguranje većeg broja ljudi te da nikakvog komunističkog logora nakon svibnja 1945. u Jasenovcu nije bilo. Već sama činjenica da su fotografije snimane tijekom 1945., 1946. i 1947. godine (dakle, u vrijeme navodnog postojanja komunističkog logora Jasenovac), što pretpostavlja slobodan ulazak raznih snimatelja i slobodno kretanje po navodnom mjestu zatočenja i ubijanja zatočenika (Hrvata), opovrgava mogućnost postojanja komunističkog logora. Naime, takvo bi mjesto, kako ističe recenzentica monografije Nataša Mataušić, bilo zasigurno strogo čuvano, a ulazak znatiželjnicima strogo zabranjen ili kontroliran.

Mihovilovićeva fotomonografija podrazumijeva mukotrpan znanstveno-istraživački rad i dobro poznavanje teme i problematike te njihovo proširivanje dopunskim podacima do sada nepoznatih detalja. Vrlo je važno to što ovi podaci prvi put dolaze do šire javnosti. Najveći dio fotografija u vlasništvu je Hrvatskog povijesnog muzeja i Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu, javne ustanove Spomen-područje Jasenovac, Arhiva Jugoslavije i Jevrejskog istorijskog muzeja iz Beograda, zatim Arhiva BiH i Historijskog muzeja BiH iz Sarajeva.

Jedno od izvorišta negacionističkog narativa je "Društvo za istraživanje trostrukog logora Jasenovac" koje je osnovano u lipnju 2014. godine. Prema tvrdnjama članova Društva, Jasenovac 1941. - 1945. nije bio logor smrti u kojem su ustaše masovno ubijali Rome, Židove i Srbe po genocidnim kriterijima i Hrvate po političkim kriterijima. Kažu da je bio samo običan sabirni, kažnjenički i radni logor (prvi logor) u kojem se rijetka pojedinačna ubijanja broje tek na desetke ili stotine, a nikako na bezbrojne tisuće muškaraca, žena i djece nestalih u masovnim likvidacijama. Tvrde da su komunisti (drugi logor od 1945. do 1948. za ustaše, domobrane i Nijemce, te treći za informbirovce od 1948. do 1952.) "operirali" nakon svibnja 1945. i tamo, na mjestu ustaškog logora u Jasenovcu, izvršili "genocid nad Hrvatima".

GDJE SU STRADALI?

Ipak, nisu pronašli ni jedno jedino ime stradalog u "komunističkim logorima" nakon svibnja 1945.; nasuprot poimeničnom popisu od 83.145 žrtava ustaškog logora

JASENOVAC JE BIO SVAŠTA, ALI PO SVOJOJ NAMJENI, POČETKU I KRAJU BIO JE I OSTAO LOGOR SMRTI

Jasenovac 1941. - 1945. godine za koji članovi ovoga Društva i njihovi istomišljenici ne mogu tvrditi da je sve samo laž. Nijedna obitelj nikad se nije javila s informacijom da je netko od njenih bližnjih nestao u tom navodnom poslijeratnom jasenovačkom konclogoru i to bi, kako je zaključio Slavko Goldstein u knjizi "Jasenovac - Tragika, mitomanija, istina" (izdanje Frakture iz Zaprešića, 2016.), zapravo trebao biti dovoljan dokaz da takvog poslijeratnog logora smrti u Jasenovcu nije ni bilo.

Nepostojanje bilo kakvih dokaza za nedokazive tvrdnje negacionisti objašnjavaju riječenicom da "nepobitni pisani dokazi o tome nisu objavljeni, nego se vjerojatno brižno kriju ili su čak uništeni". Prema jednoj savjesno rađenoj bibliografiji o ustaškom logoru Jasenovac do 2000. godine, sumira Goldstein, objavljeno je 1106 knjiga, 1482 memoarska zapisa i studijska članka, 108 zbirki dokumenata, a u posljednjih 15 godina ta je obilna građa dodatno obogaćena. Sve je to potkrijepljeno desecima tisuća dokumenata koji se odnose na Jasenovac, a pohranjeni su u središnjim arhivima država koje su nastale na području bivše Jugoslavije i u pedesetak lokalnih arhiva. Među njima je i velik broj dokumenata ustaške provenijencije koji također jasno govore o smrtonosnom karakteru jasenovačkih logora 1941. - 1945. godine.

Dokumenti lokalnih arhiva na području bivše Jugoslavije evidentirani su i u središnjim republičkim arhivima i s fotokopijama često su izmjenjivani radi proširenja dostupnosti, pa je sasvim nemoguće da je u toj isprepletenoj mreži netko mogao "brižno sakriti" ili čak "uništiti" kompletnu dokumentaciju o jednoj fazi "jasenovačkih logora" ne ostavivši za sobom nikakvog traga. O proboju i jasenovačkom raspletu pak negacionisti šute kao i autori knjige "Jasenovački logori - istraživanja". Zašto? Jer je jasenovački finale zapravo definitivni pečat nad poviješću ustaških logora. Tim završnim činom Jasenovac zauvijek potvrđuje sebe - od početka do kraja bio je pomalo svašta, ali po svojoj početnoj namjeni i brutalnom kraju bio je prvenstveno i daleko najviše logor smrti.

Zapovjednik logora Vjekoslav Maks Luburić se 19. travnja 1945. vratio u Jasenovac i odmah naredio: "Za tri dana logora više ne smije biti. Počistite sve!" Kretanje po logoru strogo je ograničeno, uređaji su demolirani, nastambe minirane i većinom odmah srušene. Uvečer 21. travnja sve zatočenice ženskog logora, njih više od 700, pod jakom pratnjom izvedene su na stratište i poubijane. Nijedna se nije spasila. U ispražnjeni ženski logor dovedeni su muški logoraši, njih oko 1100. Vidjeli su da je logor u likvidaciji i znali su što ih čeka. Preko noći razradili su već ranije pripremljeni plan za pobunu i bijeg. U 10 sati prije podne, na dogovoreni poziv glavnog organizatora pobune Ante Bakotića "Naprijed drugovi!", oko 600 logoraša krenulo je u proboj. Oružje su im bili stolarski noževi, čekići, letve, nasuprot do zuba naoružane ustaške posade.

OSAM PREŽIVJELIH

Pod mitraljeskom vatrom iz stražarnica, bunkera i osmatračkih tornjeva 90 se logoraša iz Logora III probilo do prvih šumaraka i spasilo živote, a oko 500 palo je pokošeno unutar logora i na brisanom prostoru izvan žice i prije šume. Poslije proboja u logoru je ostalo još oko 460 logoraša koji zbog bolesti ili iznemoglosti, zbog straha, rezignacije ili krive računice, nisu sudjelovali u pobuni i proboju. Ustaše su ih u bijesu, istoga dana, skoro sve poubijali. Preživjelo ih je svega osam koji su se uspjeli sakriti u ruševinama miniranih logorskih zgrada i dočekati partizane.

Zadnje snage ustaške posade napustile su Jasenovac 1. svibnja 1945., a dan kasnije prethodnica Jugoslavenske

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr

Jutarnji list, 27.5.2017, str. 54, A3

Evidencijski broj / Article ID: 17409915
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

Dječak Pavao Šepović ispred svoje kuće po ulasku partizana u Jasenovac. Ranjen je kapislom zaostalom u ratu

armije bez borbe je ušla u opustošeno mjesto. Od oko 500 kuća u Jasenovcu ustaše i Nijemci u povlačenju su zapalili čak 433. U stanovitom smislu selo je bilo produžena ruka logora: u njemu je bio smješten dobar dio ustaške posade, tu su bile i logoraške radne jedinice Kožara i mehaničarski Brzi sklop, ustaška bolnica (o kojoj smo pisali u Magazinu od 22. 4. 2017.), zatvor za logoraše pod istragom, zapovjedništvo i intendantura cijelog logorskog sustava. Ustaše su nastojali za sobom ostaviti što manje tragova, ali zašto su palili i nastambe lokalnog stanovništva? Očaj i bijes totalnog poraza teško je kontrolirati.

KORIŠTENE CIGLE

Glavni ustaški Logor III na rubu Jasenovca zatečen je 2. svibnja u još derutnijem stanju. U jasenovačkom mjestu zgrade su uništavane požarom, pa su ogoljeni zidovi većinom još stajali i obnova je bar dijelom bila moguća. Naprotiv, u Logoru III zgrade i druge nastambe bile su minirane, do temelja urušene ili sasvim srušene. Jedini je stajao veliki cigleni zid, sagrađen mukom zatočenika, dugačak 3,6 kilometara i visok oko 3 metra, ponegdje malo viši ili nešto niži. Postao je neiscrpivi izvor građe za stanovnike Jasenovca i okolnih sela koji su se vraćali iz izbjeglištva ili progonstva pod gole zidove i na zgarišta. Nadležna nova vlast, Kotarski NOO Novska, dozvolila je stanovništvu koristiti ciglu iz zida i građevni materijal iz logorskih ruševina za obnovu domova i naselja.

Okružna i Zemaljska komisija za utvrđivanje ratnih zločina stigle su na očevid u razrušeni jasenovački logor 11. i 18. svibnja i 18. lipnja 1945. Jednoglasno su utvrdile da je logor neupotrebljiv za bilo kakve svrhe: sve su zgrade "... uništene ili teško oštećene tako da se nijedna ne nalazi u uporabivom stanju". Kao dokumentacija snimljeno je oko 400 fotografija koje su sačuvane. Sve tri komisije bile su suglasne s odlukama nadležnih Narodnooslobodilačkih odbora da građa iz logorskih ruševina i ciglenog zida bude dodijeljena za obnovu domova postradalog stanovništva. Nema podataka da je bilo kome iz tih komisija palo na um da bi jedan manji dio ruševina trebalo konzervirati kao historijski dokument i ne zna se tko je naredio totalno raščišćavanje logora. Do 1948. godine golemi logorski prostor bio je pretvoren u ledinu, baš kakvu tamo nalazimo danas.

Znamo pak za postojanje radnog logora nakon svibnja 1945. iz dokumentacije kustosice Jelke Smreke, a o tomu najviše govori Mirko Šimunjak, zapovjednik Radne grupe Jasenovac od travnja 1946. do svibnja 1947. s činom potporučnika, a zatim i poručnika OZN-e. Prema Šimunjakovu opisu, kažnjenička grupa kojoj je on zapovijedao zvala se "Zavod za prisilni rad Viktorovac - Radna grupa Jasenovac II". Prethodna grupa poručnika Šakana bila je "Jasenovac I". Mještani ga se sjećaju i kolokvijalno spominju kao "mali logor" koji se u poraću nalazio unutar samog jasenovačkog naselja, za razliku od "velikog logora" koji se za vrijeme rata nalazio na golemom prostoru izvan mjesta Jasenovac. Kako je istražio Goldstein, Šimunjakov "mali logor" nije bio samostalna formacijska jedinica, već privremeno detaširana grupa iz velikog kažnjeničkog logora Viktorovca kraj Siska, gdje je u ljeto 1945. bilo oko 3500 do 4000 zatočenika, uglavnom bivših pripadnika oružanih snaga NDH, obično kažnjenih na nevelike rokove prisilnog rada. Oni su radili na demontaži ostataka ustaškog logora Jasenovac.

UKLANJALI RUŠEVINE

Do travnja 1946. Šimunjak je u Viktorovcu bio zamjenik zapovjednika, zatim i zapovjednik straže, a kad je preuzeo zapovjedništvo nad grupom u Jasenovcu, ona je brojala oko 600 kažnjenika. Pripadnici Radne grupe Jasenovac bili su smješteni u zgradi šumarije nedaleko od Jasenovca i u nekoliko okolnih kuća opkoljenih bodljikavom žicom pod stražom vojnika KNOJ-a. Najviše su radili na raščišćavanju i uklanjanju ruševina na prostoru bivšeg ustaškog Logora III Ciglana. Također, pomagali su u gradnji mostova, popravcima željezničke pruge i pomagali stanovništvu u obnovi infrastrukture općinskog mjesta i okolnih sela. Radno vrijeme je bilo od 7 do 19 sati, s dvosatnom pauzom za ručak i odmor. Ručak su dobivali na radnom mjestu, doručak i večeru u nastambi. Zatočenici Radne grupe koji su dali iskaz Jelki Smreki nisu se žalili na hranu, navodno nije bila loša. Nedjeljom su imali slobodan dan. Tada su imali pravo dobivati pakete od rodbine i primati posjete. Nijedan od Jelkinih svjedoka ne spominje ubijanje kažnjenika iz redova Radne grupe u Jasenovcu, izuzev trojice bjegunaca koje su uhvatili potkozarski seljaci. Šimunjak i Bezjak spominju da je u Radnoj grupi otkriveno nekoliko ustaša koji su presvučeni u domobrane ili u civile prikrili identitet, pa su ih KNOJ-evci otpremili na ponovno suđenje u Viktorovac. I to je sve.

KAKO I SAMI PRIZNAJU, KONAČNI CILJ REVIZIONISTA POVIJESTI JASENOVCA JE REHABILITACIJA NDH

RAZORUŽANI MIT

U zadarskom "Hrvatskom tjedniku" od 28. siječnja 2016. godine tajnik Društva koji demontira "mit o Jasenovcu", negacionist i novinar Igor Vukić napisao je tri stranice teksta kojem je sažetak grafički izdvojen u okvir i glasi: "Smirena rasprava i daljnja istraživanja pokazat će da NDH i Zavnoh u izvorišnim osnovama Ustava trebaju zamijeniti mjesto. U rečenici koja bi mogla glasiti da se, među ostalim, povijesno pravo hrvatskoga naroda na punu državnu suverenost očitovalo: u razdoblju Drugoga svjetskog rata u proglašenju Nezavisne Države Hrvatske, nasuprot Zavnohu, ili još jednostavnije: u Ustavu Zavnoh uopće ne treba ni spominjati".

Iako formulirana pomalo nespretnim rečenicama, ideja je vrlo jasna: totalna rehabilitacija ustaške Nezavisne Države Hrvatske. Iz povijesnih temelja današnje Republike Hrvatske, zapisanih u njenom Ustavu, Vukić predlaže da treba izbaciti Zavnoh, a na istome mjestu ustoličiti NDH. Ponovimo: Ustaška NDH bila je čedo fašističke Italije i njemačko-nacističkog Trećega Rajha. Neposredno je nastala Hitlerovom "Direktivom 25" od 27. ožujka 1941. i pravno je nestala s njemačkom kapitulacijom 8. svibnja 1945. Pune četiri godine ratovala je na strani zla. Bila je Hitlerova saveznica koja je nastavila ratovati na Hitlerovoj strani još i petnaestak dana nakon što se Hitler ubio. S vremenom, jasenovački logor smrti postao je ključni simbol za cjelokupnu NDH i nesavladiva je prepreka svakome pokušaju rehabilitacije ustaške države. Negacionisti pokušavaju srušiti "mit o Jasenovcu" kako bi NDH, kad-tad, bila rehabilitirana. Knjiga Đorđa Mihovilovića ih u tome u potpunosti demaskira i razoružava.

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr